

Борисова Марина Вікторівна
Автомобільно-дорожній інститут
Державного вищого навчального закладу
«Донецький національний технічний
університет» м. Горлівка

Болонський процес: особливості впровадження в університетах Канади

Постановка проблеми у загальному виді. Вища освіта, як і більшість інших секторів, значно трансформується в умовах глобальної економіки знань. Яскравим прикладом цього є реформа, що запроваджується в університетах Європи відповідно до Болонського процесу – угоди, підписаної 46 країнами з метою створення інтегрованого єдиного Європейського простору вищої освіти, основні цілі якого мають бути досягнені і реалізовані до 2010 року, беручи до уваги ініціативи впровадження загальноприйнятих кваліфікацій у сфері вищої освіти, переходу на треступеневу систему вищої освіти (цикли навчання), запровадження оцінки трудомісткості (курсів, програм, навантаження) у термінах залікових одиниць/ кредитів, відображення навчальної програми у Додатку до диплома, підвищення мобільності студентів, взаємного визнання кваліфікацій та відповідних документів в області вищої освіти, забезпечення автономності вищих навчальних закладів, надання «європейському виміру» вищій освіті (його орієнтація на загальноєвропейські цінності), підвищення привабливості, конкурентноздатності європейської освіти, реалізації соціальної ролі вищої освіти, її доступності, розвитку системи додаткової освіти (так званого «навчання протягом життя»), загальноєвропейського дослідницького простору. Та незважаючи на те, що Болонський процес – це виключно Європейська ініціатива, її вплив на вищу освіту відчувається в усьому світові.

Формулювання цілей доповіді. Метою даної статті постає аналіз впливу Болонських реформ на освітню систему Канади як прояв «зовнішнього виміру» Європейського простору вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах сучасних соціально-економічних і політичних змін та на тлі інтернаціоналізації й глобалізації національних систем вищої освіти країни-учасники Болонського процесу почали заглядати за 2010 рік та прийняли рішення щодо співпраці із іншими регіонами світу, в результаті під час Конференції міністрів освіти країн Європи у Бергені (2005 рік) була створена спеціальна робоча група із критичного аналізу групи спостерігачів за Болонським процесом (Bologna Follow-up Group), якій було доручено звернути увагу на «зовнішній вимір» Болонського процесу [3, с. 2]. На Конференції міністрів у Лондоні у 2007 робоча група представила доповідь, у якій підкреслено важливість «зовнішнього виміру», оскільки йдеться не тільки про міжнародну конкуренцію, привабливість та визнання, а й про партнерство та співпрацю, наявність чіткої та повної інформації про процеси, що відбуваються у європейській вищій освіті [3, с. 4]. У цій Конференції вперше, тільки як спостерігач, брала участь Карен МакБрайд, віце-президент Асоціації університетів і коледжів Канади АУКК (The Association of Universities and Colleges of Canada). Такі фундаментальні зміни у європейській вищій освіті змусили Асоціацію університетів і коледжів Канади замислитися над можливостями впровадження основних положень Болонського процесу у власну систему вищої освіти. До цієї дискусії приєдналися Рада міністрів освіти Канади та Товариство соціального розвитку, що досліджували потенційний вплив основних тенденцій Болонського процесу на вищу освіту провінцій та територій.

На даний момент університетська спільнота Канади дуже зацікавлена у ґрунтовному і вичерпному аналізі тенденцій Болонського процесу, оскільки тільки декілька університетів почали активно долучатися до цього процесу та його результатів: одні розробили Міжнародну академічну програму мобільності студентів, що передбачає обмін з європейськими партнерами із використанням Європейської системи взаємозаліку кредитів ECTS; інші переглядають свої вимоги щодо вступу, зважаючи на трирічний курс

підготовки бакалаврів (провінції Альберта, Онтаріо, Мерітаймз); треті виявляють зацікавленість у розробці та використанні у власній практиці Додатку до диплома відповідно до Болонської моделі; вищі навчальні заклади франкомовної провінції Квебек з більшою увагою ставляться до досягнень європейських колег через тісні зв'язки із багатьма партнерськими організаціями у Франції, які, у свою чергу, знаходяться під значним впливом Болонських положень.

У 2008 році члени Постійного дорадчого комітету з міжнародних зв'язків (Standing Advisory Committee on International Relations – SACIR) оприлюднили результати моніторингу положень Болонського процесу та їх можливого застосування у системі освіти Канади [2, с. 7]. Комітет окреслив три напрямки, які заслуговують найбільшої уваги:

- залучення міжнародних студентів;
- правила вступу до ВНЗ та система залікових одиниць;
- мобільність студентів.

Велике занепокоєння у канадських університетів викликає потенційна конкуренція у сфері глобальної вищої освіти. Оскільки країни-учасники Болонського процесу створюють сильний блок модернізованої та конкурентоспроможної системи освіти, пропонуючи безліч програм англійською мовою, значно коротший (у порівнянні з Канадою) курс третього циклу навчання для отримання докторського ступеня, вони можуть позбавити Канаду її частки міжнародних студентів на освітньому ринку. Тому канадські представники університетського менеджменту змушені проводити агресивнішу політику щодо збільшення фінансування та популяризації власних ВНЗ для залучення найрозумніших міжнародних студентів.

Стурбованість освітніх управлінців також викликає і зростаюча кількість студентів з Європи, що закінчили трирічний курс підготовки бакалаврів і збираються вступати до вищих навчальних закладів Канади з метою продовження навчання і здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня

магістра. Якщо вони будуть прийняті, то що це змінить у магістерських програмах і чи потрібно буде власне канадським студентам закінчувати чотирирічний курс підготовки бакалаврів за старою схемою? Це питання поки що залишається без відповіді, але на думку багатьох канадських дослідників [1, с. 4], рішення щодо прийняття європейських студентів буде залежати не від терміну навчання у бакалавраті, а від особистих досягнень кожного окремого абітурієнта; прийняття нової політики прийому студентів, зменшуючи тривалість навчання у бакалавраті в умовах Канади, вважається хибним через можливість зниження якості освіти.

Запровадження системи кредитів, Додатку до диплома, заснування програми Erasmus Mundus, присудження спільних ступенів, рекомендації щодо яких були викладені у додатку до Лісабонської конференції про визнання, – усе це збільшить потенціал мобільності студентів та зміцнить освітню кооперацію Канада-Європа у випадку, якщо канадські ВНЗ запровадять ці засоби забезпечення прозорості освітніх систем у власну практику, адже відсутність структури кредитів та механізмів присудження спільних ступенів позбавить канадських студентів можливості вступати у європейські заклади.

Слід наголосити, що таке позитивне ставлення до можливості впровадження окремих положень Болонського процесу в освітні заклади Канади не є одностайним серед науковців. Так, Алекс Ашер, віце-президент Інституту освітньої політики, вважає, що нема ніякого сенсу у впровадженні Болонських принципів, оскільки те, що Болонья збирається зробити з Європою – це і є Канада, що вже має індивідуальні для кожної провінції і території освітні системи, які є взаємно зрозумілими і прозорими для усіх [4, с. 5]. На думку Алекса Ашера, підрахування студентом кількості кредитів для можливості навчання за кордоном – дуже нелегка справа. Єдине, на що слід звернути увагу – це можливе створення загальнонаціональної системи забезпечення якості, оскільки існування великої кількості різних ступенів, що їх почали присуджувати канадські коледжі (раніше таке право мали тільки

університети, коледжі видавали тільки дипломи), почало шкодити іміджеві вищої освіти в Канаді на міжнародному ринку освітніх послуг.

Висновки з даного дослідження. Отже, з огляду на Болонський процес університети Канади підсилили глобальну кооперацію у сфері освіти з метою залучення найрозумніших студентів в умовах зростаючої конкуренції з боку інших країн. Співпраця з країнами-учасниками Болонського процесу, а також з іншими регіонами світу забезпечить найвищу якість освітньої системи Канади, і, відповідно, добробут і процвітання канадської спільноти.

Список літератури

1. Canadian Universities and the Bologna Process: AUCC Statement. – AUCC International Relations Division, 2008. – 6 p.
2. European Higher Education Area (EHEA): The Bologna Process. – The Committee of Postsecondary ADMs (PSADM), 2008. – 10 p.
3. The Bologna Process: Implications for Canadian Universities: AUCC Background Document. – AUCC International Relations Division, 2008. – 28 p.
4. Usher Alex. A Load of Bologna // Geist. – May 9. – 2008. – P. 4 – 6.

У даній статті постає аналіз впливу Болонських реформ на освітню систему Канади як прояв «зовнішнього виміру» Європейського простору вищої освіти.

В данной статье анализируется влияние Болонских реформ на образовательную систему Канады как проявления «внешнего измерения» Европейского пространства высшего образования.

In the given article the influence of Bologna reforms on Canadian higher education system as a display of “external dimension” of European Higher Education Area is analyzed.